SYLWAN

MIESIĘCZNIK POLSKIEGO TOWARZYSTWA LEŚNEGO

Wydawany z zasiłku Polskiej Akademii Nauk

Rok CXV Warszawa, kwiecień 1971 Nr 4

FRANCISZEK KRZYSIK

Problematyka leśnictwa i drzewnictwa na plenarnym zebraniu Sekcji Karpackiej Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich PAN

Проблематика лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности на пленарном заседании Секции Карпатского Комитета Ведения Хозяйства на Горных Землях Польской Академии Наук

Problems of forestry and wood technology on the plenary session of the Carpathian Section of the Committee of Mountain Regions' Management, Polish Academy of Sciences

W dniach 17—19 września 1970 r. odbyła się w Sanoku, Rzepedzi i Ustrzykach Dolnych, pod przewodnictwem prof. dra J. Kubicy plenarna sesja naukowa Sekcji Karpackiej Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich PAN. W czasie sesji dokonano wyjazdów w teren w celu zapoznania się z zagadnieniami osadnictwa oraz z aktualną problematyką rolnictwa, zagospodarowania wodnego i leśnictwa w Bieszczadach. Oprócz członków Komitetu w obradach uczestniczyli przedstawiciele wojewódzkich i powiatowych organizacji partyjnych i rad narodowych, przedstawiciele zainteresowanych resortów, zwłaszcza resortów rolnictwa i leśnictwa, dyrektorzy i przedstawiciele miejscowych instytucji i przedsiębiorstw oraz licznie reprezentowani przedstawiciele nauki i praktyki.

Wstępne ogniwo obrad stanowił referat mgra Zdzisława Czaji, wiceprzewodniczącego WRN w Rzeszowie pod tytułem: „Problemy zagospodarowania ziem górskich województwa rzeszowskiego". Zagadnienia rolnictwa zostały syntetycznie przedstawione w referacie mgra inż. Tadeusza

Wyższa Szkoła Rolnicza Biblioteka Główna Poznań

C-2584

Misiewicza, naczelnika Wydziału Rolnictwa WRN w Rzeszowie, pod tytułem: „Przemiany społeczno-gospodarcze w rolnictwie oraz ich wpływ na stosunki agrarne związane z osadnictwem i kompleksowym zagospodarowaniem ziem górskich (Bieszczady i Beskid Niski)". W obydwóch referatach uwzględniono obszernie zagadnienia leśnictwa.

Na problematykę leśnictwa i drzewnictwa złożyło się zwiedzenie Bieszczadzkich Zakładów Przemysłu Drzewnego w Rzepedzi oraz trzy źródłowe referaty wygłoszone, w wybudowanym przez Ministerstwo Leśnictwa i PD Ośrodku Kultury w Rzepedzi, przez:

1) mgra inż. Juliana Szczukę pt. „Problem zagospodarowania lasów w Bieszczadach",

2) dra inż. Zygmunta Patalasa pt. „Problemy pozyskania i transportu drewna w Bieszczadach",

3) mgra inż. Stanisława Rzadkowskiego pt. „Aktualny stan i perspektywy rozwoju przemysłu drzewnego w Bieszczadach".

Rerefaty powyższe przedstawiły w lapidarnym skrócie dotychczasowe osiągnięcia, aktualny stan oraz zamierzenia na przyszłość w dziedzinie leśnictwa i współdziałającego z nim przemysu drzewnego, dając punkt wyjściowy do wielogodzinnej dyskusji na temat potrzeb inwestycyjnych i kierunków intensyfikacji leśnictwa i drzewnictwa w Bieszczadach.

W ubiegłym 25-leciu, a zwłaszcza w ciągu ostatnich 10 lat, powstały na terenie Bieszczadów duże zmiany. Budowa dróg, osiedli, zapór wodnych i związanych z nimi ośrodków wypoczynku i turystyki umożliwiły rozwój gospodarczy nie dostępnych do niedawna terenów i penetrację ich przez wiele tysięcy ludzi z całej Polski. W dziele tych przemian leśnicy odegrali pionierską rolę, organizując, obok nielicznych ośrodków rolniczych, węzłowe punkty zagospodarowania terenu. W latach 1959—1969 wydatkowano na inwestycje leśne 660 mln zł, na przemysł drzewny 440 mln zł. Proces ten nie został zakończony; zagospodarowane obecnie nadleśnictwo Tarnawa daje obraz tych trudności, którym musieli podołać pracownicy leśnictwa kilkanaście lat temu.

Wiodącym motywem rozważań i dyskusji na temat węzłowych problemów leśnictwa i drzewnictwa było określenie koncepcji gospodarczych pozwalających na rentowne wykorzystanie miejscowych zasobów leśnych (ponad 50% lesistości), bez niszczenia elementów, które mają decydujące znaczenie dla regeneracji sił i dla wypoczynku człowieka. Realizacja tego zadania wymaga współdziałania nauki i praktyki oraz ustalenia kierunków rozwoju i zakresu działania rolnictwa, leśnictwa i przemysłu drzewnego.

Dzięki korzystnemu układowi warunków klimatycznych i glebowych przyrost drewna w Bieszczadach jest 2—3 razy wyższy niż w lasach nizinnych. W tych warunkach opłacalność inwestycji leśnych powinna być wyższa niż na niżu; teza ta wymaga przeprowadzenia studiów i potwierdzenia rachunkiem ekonomicznym uwzględniającym specyfikę terenu.

Potencjał produkcyjny lasów bieszczadzkich jest wykorzystywany tylko częściowo. Według referatu mgra Czaji w nadleśnictwach bieszczadzkich pozyskano w ubiegłym okresie 5 mln m^3 drewna, a przyrost wyniósł w tym czasie 12 mln m^3. Taki stan rzeczy jest nieuzasadniony tym bardziej, że wiek drzewostanów na dużych powierzchniach wynosi 180 lat, co prowadzi do nieuniknionej deprecjacji drewna na pniu.

Że względu na górzystość terenu i słabe zaludnienie, Bieszczady stwarzają dla leśnictwa najtrudniejsze w Polsce warunki pracy. Największą trudność stanowi zrywka drewna, której koszt w bezdrożnych ostępach dochodzi do 220 zł/m³ oraz samochodowy transport drewna, przy użyciu pojazdów o małej ładowności, na odległości dochodzące do 120 km. Aktualna gęstość dróg leśnych w Bieszczadach wynosi 0,150 km/100 ha. Do racjonalnego zagospodarowania wymagana jest gęstość 1,5 km/100 ha. Na terenie lasów bieszczadzkich o powierzchni 125 tys. ha przybywa 20 km dróg rocznie, czyli 16 m/100 ha lub 1,55 km na 1 nadleśnictwo rocznie. Przy tym tempie rozbudowy sieć dróg nie prędko rozwiąże zagadnienie wywozu drewna z lasu. Wobec wysokich kosztów zrywki i wywozu drewna, niektóre nadleśnictwa bieszczadzkie zamykają swój roczny bilans dużym deficytem.

Wydaje się, że najtańsze rozwiązanie problemu leży na linii rozbudowy rzadkiej sieci kosztownych dróg stokowych, współdziałających z licznym zespołem przenośnych i tanich kolejek linowych do zrywki drewna. Jako przykład można wskazać Rumunię, gdzie drogą zrywkę ciągnikami zastąpiono transportem powietrznym, instalując w terenie około 500 linowych kolejek zrywkowych. Opatentowana w Rumunii przenośna kolejka linowa „Ciucas" wymaga nieznacznych kosztów inwestycyjnych i umożliwia tanią zrywkę drewna w terenach górskich, znacznie trudniejszych od terenów w Bieszczadach. Rozwiązanie rumuńskie zasługuje na przestudiowanie. Stąd wynika dezyderat, by specjaliści z Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Przemyślu zostali wydelegowani do Rumunii dla przeprowadzenia analizy i wydania opinii na temat celowości zainstalowania podobnych urządzeń w Bieszczadach.

Bieszczady stanowią jedną z głównych baz drewna bukowego w Polsce. Zlokalizowana tu masa grubizny bukowej obejmuje 10,5 mln m³, co stanowi 25% ogólnej masy drewna bukowego w Polsce. Planowany na lata 1966—1970 wyrąb drewna bukowego w 13 nadleśnictwach bieszczadzkich wynosił 280 tys. m³ rocznie. Lokalne możliwości przerobowe są w stosunku do tej masy nieproporcjonalnie niskie. Kombinat w Rzepedzi przerabia około 40 tys. m³ drewna bukowego rocznie, możliwości przerobowe innych, położonych w województwie rzeszowskim zakładów są nieznaczne. Duże ilości drewna przewozi się do położonych poza województwem zakładów, co stwarza duże trudności (brak wagonów, koszty przewozu). Istniejący stan nasuwa wnioski o:

1) przyspieszenie budowy odpowiednich kombinatów na obrzeżu Bieszczadów (Ustianowa, Przemyśl),

2) wyposażenie kombinatów w urządzenia do mechanicznego korowania drewna i linie produkcyjne do przerobu kory na płyty budowlane,

3) budowę w sąsiedztwie Bieszczadów 1—2 fabryk płyt wiórowych,

4) uruchomienie w Rzepedzi, w pięcioleciu 1971—1975, drugiej linii płyt wiórowych o zdolności produkcyjnej rzędu 10 tys. m³ płyt, kosztem 25—30 mln złotych.

Władze województwa rzeszowskiego czynią od wielu lat starania o uruchomienie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Główną przeszkodę w realizacji tych zabiegów stanowi podobno brak odpowiedniej siedziby dla dyrekcji parku. W toku dyskusji przyjęto pogląd o celowości szybkiego powstania dyrekcji parku i wzniesienia dla niej niezbędnych budyn-

ków z drewna (materiał na miejscu), co obniżyłoby wydatnie koszty budowy.

Problematyka gospodarcza Bieszczadów narzuca konieczność nasilenia badań naukowych w zakresie leśnictwa i drzewnictwa. Główne zaplecze naukowe powinien stanowić Krakowski Oddział IBL oraz powołany dla zagadnień górskich Wydział Leśny WSR w Krakowie. Obydwie instytucje powinny mieć rezerwę czasu na podejmowanie najbardziej pilnych i uzasadnionych badań lasów bieszczadzkich.

Osiągnięcia zrealizowane dotychczas w lasach bieszczadzkich zasługują na uznanie i wysoką ocenę. Równocześnie budzą one przekonanie, że region Bieszczadów ma za sobą najtrudniejszy okres i że jego przyszły rozwój będzie dostosowany do możliwości produkcyjnych i uzasadnionych ekonomicznie potrzeb terenu.

Analiza zagadnień leśnictwa i drzewnictwa dokonana w czasie sesji naukowej Sekcji Karpackiej Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich stanowi pozytywne ogniwo w dążeniu do zaktywizowania regionu Bieszczadów.

Краткое содержание

В днях 17—19 сентября 1970 г. происходила районная научная сессия (Санок, Жепедзь, Устшики Дольнэ) Секции Карпатского Комитета Ведения Хозяйства на Горных Землях Польской Академии Наук посвященная проблемам ведения сельского и лесного хозяйства на горных территориях в Бещадах.

Проблематика ведения лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности была учтена в комплексных докладах рассматривающих проблемы связанные с ведением хозяйства на этих территориях в целом и в трех отдельных докладах.

1. И. Щука — Проблема ведения лесного хозяйства в Бещадах.

2. З. Паталас — Проблема заготовки и транспорта древесины в условиях бещадских лесов.

3. С. Жадковски — Актуалное состояние и перспективы развития деревообрабасывающей промышленности в Бещадах.

В ходе дискуссии установлено, что в 1959—1969 годах на лесные капиталовложения было предназначено 660 млн злотых, на деревообрабатывающую промышленность — 440 млн зл. В целях полного освоения лесных территорий необходимы дальнейшие хозяйственные решения, а именно:

1. Строительство лесных дорог и оборудование канатных дорог для облегчения транспорта древесины.

2. Строительство деревообрабатывающих комбинатов в районе Устяновой и Пшемысля.

3. Строительство 1—2 фабрик древесно-волокнистых плит по соседству с Бещадами.

Реализация этих капиталовложений дала бы возможность в значительной степени увеличить лесозаготовку и переработку древесины в Бещадах.

Подчеркивалась также необходимость создания Бещадского Национального Парка, который служил бы целям регенерации сил человека и рационального управления туристикой.

Summary

The scientific session afield (Sanok, Rzepedź, Ustrzyki Dolne) of the Carpathian Section of the Committee of Mountain Regions' Management, Polish Academy of Sciences devoted to the problems of agriculture and forest management in mountain areas of Bieszczady Mts. took place on September 17—19, 1970.

Problems of forest management and wood industry were dealt with in complex papers discussing the entirety of problems involved in land use and in the three following specific papers:

1. J. Szczuka — Problem of forest management in Bieszczady Mts.,
2. Z. Patalas — Problem of wood harvesting and transport under Bieszczady Mts. conditions,
3. S. Rzadkowski — Recent status and prospects of development for woodworking industry in Bieszczady Mts.

In the course of discussion it was stated that during years 1959—1969 expenditures on forest investments amounted to 660 mil zloties, while those on wood industry — to 440 mil. zloties. For the sake of a complete management of forest areas further economic decisions are desired, namely:

1. construction of forest roads and the installation of cable railways for the facilitation of wood transport,
2. erection of woodworking combines at Ustianowa and Przemyśl,
3. erection of 1—2 plants for particle board production in vicinity of Bieszczady.

The performance of these investments would enable a remarkable increase in the harvest and conversion of wood at Bieszczady.

The need for calling to existence of the Bieszczady National Park required as an area of human recreation and rationally guided tourism was also indicated.